

NODARBINĀTĪBA PERSONĀM AR INVALIDITĀTI

SKATS NO OTRAS PUSES

Jānis Leja, SIVA koledža, 2GNT
Rīgā, 2022. gada 1. novembrī

*Lai par ieradumu kļūst divas lietas – palīdzēt vai
vismaz nekaitēt.*

/Hipokrāts/

SOCIĀLĀS «ŠĶĒRES» NODARBINĀTĪBAI

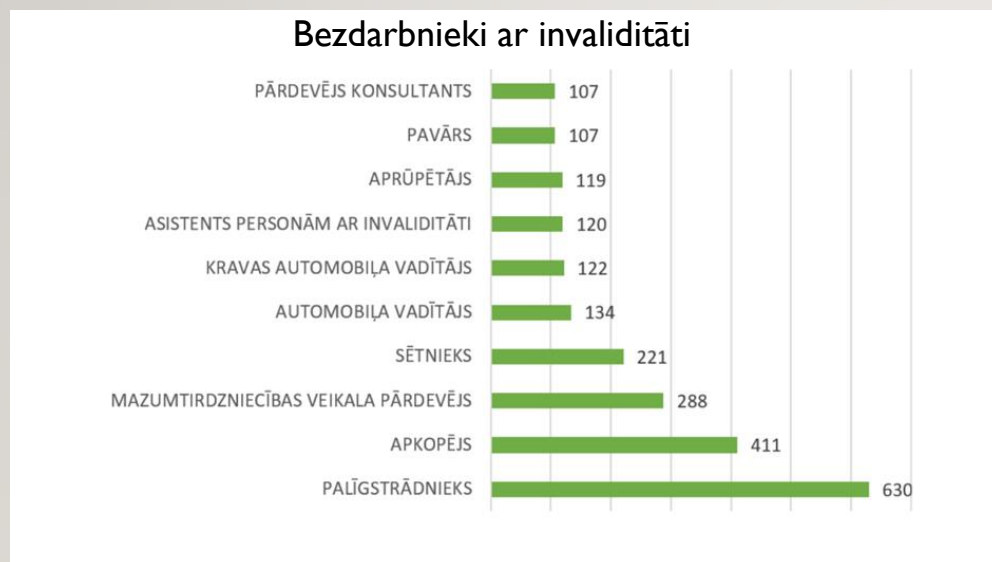

- Labklājības ministrijas dati liecina, ka lielākā daļa no bezdarbniekiem ar invaliditāti ir vienkāršo profesiju pārstāvji
- Tiesībsarga biroja veiktās aptaujas rezultāti liecina, ka:
  - ✓ 75% no nodarbinātajiem strādā valsts un pašvaldību iestādēs
  - ✓ gandrīz 50% no nodarbinātajiem ar invaliditāti ir t.s. slēptā invaliditāte (diabēts, audzējs u.c.)

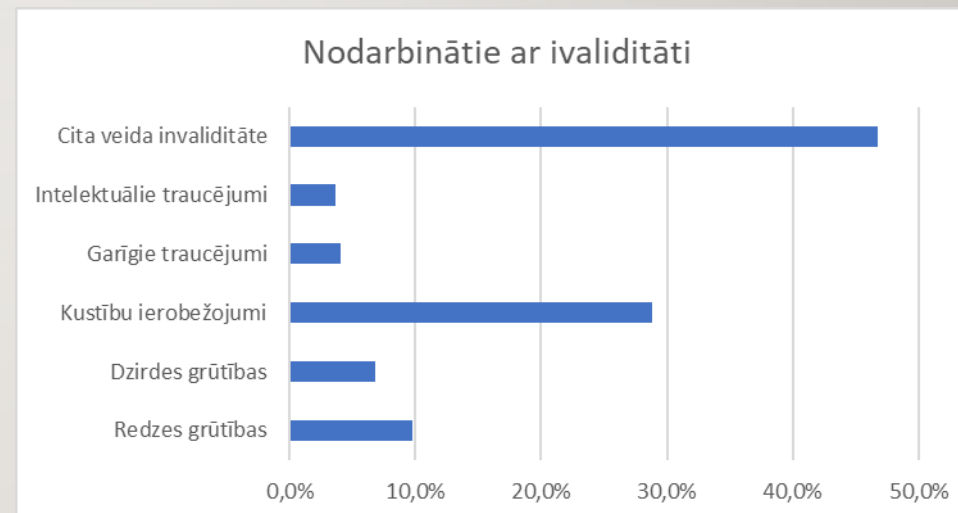
Secinājums 1: Neizmantots nodarbinātības potenciāls privātajā sektorā, bet nepieciešamība pārorientēties no vienkāršajām uz profesijām ar augstāku pievienoto vērtību.

Secinājums 2: Profesionālās kvalifikācijas paaugstināšana var palīdzēt personām ar invaliditāti izvairīties no bezdarba un sociālās atstumtības riska.

SOCIĀLĀS «ŠĶĒRES» NODARBINĀTĪBAI (DATI)

avots: Nodarbinātības Valsts
aģentūra

avots: LR Tiesībsarga
birojs

PIEDĀVĀTIE RISINĀJUMI ŠOBRĪD

Labklājības ministrija ar Nodarbinātības valsts aģentūras starpniecību piedāvā:

- ✓ subsidētas darba vietas izveidi (attiecas tikai uz bezdarbniekiem);
- ✓ darba vietas pielāgošanu personām ar invaliditāti;
- ✓ citus ar iepriekš minētajiem saistītus atbalsta pasākumus

Labklājības ministrija ar Sociālas integrācijas valsts aģentūras starpniecību piedāvā:

- ✓ profesionālās piemērotības noteikšanas un
- ✓ profesionālas rehabilitācijas pakalpojumus

Secinājums: Problēma ir apzināta, piedāvātie risinājumi «uz papīra» ir skaisti, bet... «nelabais slēpjas detaļās»...pasākumi sadrumstaloti un kvalifikācijas kritēriji ir tik detalizēti, ka liels resurss tiek novirzīts vērtēšanas, atskaitīšanās un uzraudzības vajadzībām, nevis pamatmērķim

IEKĀPSIM PAKALPOJUMA SAŅĒMĒJA «KURPĒS»

- Traumas vai slimības rezultātā iegūta invaliditāte – šoks! Dzīve ir beigusies!
- Trūkstot gribasspēkam, motivācijai kā arī atbalstam no āra, cilvēks var ilgi palikt Dusmu/Žēlošanas un Tirgošanās fāzē
- Šajā laika posmā persona ir sevišķi jūtīga – atkarību rosinošu vielu risks, depresija
- Pēdējais, ko cilvēks šādā emocionālā stāvoklī vēlas pieredzēt – lasāmvielu «aktivitātes personu ar invaliditāti sociālās integrācijas pasākumi»

KAS VARĒTU PALĪDZĒT?

- Pirmkārt, atbalsts ģimenei – ar lielu iespējamību tuvākie var motivēt personu ar invaliditāti labāk par svešu psihologu/ psihoterapeitu
- Pozitīvu piemēru demonstrācija – nevis statistika, bet veiksmes stāsti
- Ja Valsts institūcijām ir nepieciešamība «atrakstīties» savā starpā un radīt dokumentu kilogramus – dariet to, bet neiesaistiet klientu/ personu ar invaliditāti
- Šobrīd pasākumi «iekļaušanās darba tirgū» pamatā ir orientēti uz darba devēju. Vismaz daļu, piemēram, attālinātas darba vietas izveide un apmācība, varētu novirzīt potenciālajam darba ņēmējam;
- Ja darba devējs jau ir nodarbinājis personu ar invaliditāti, tad viņš/-a nedrīkst tikt diskriminēti – šobrīd visi pasākumi ir orientēti uz bezdarbnieku iekļaušanu

NOSLĒGUMĀ

- COVID 19 pandēmija uzskatāmi pierādīja, ka daudzas profesijas var strādāt attālināti vai arī hibrīdā režīmā
- Laiks lauzt stereotipus par personu ar invaliditāti kā indivīdu ar spieķīti vai ratiņkrēslā
- Palīdzēt nenozīmē žēlot, bet gan sniegt atbalstu t.sk. parādīt, ka ir iespējas
- Mēs esam dažādi, bet, pēc katram individuāla impulsa, cilvēks ir gatavs «kūlenim pa 180⁰»

PALDIES PAR UZMANĪBU!
